

Małgorzata Czermińska*
*Bezpieczeństwo ekonomiczne
obrotu gospodarczego.*
Ekonomia. Prawo. Zarządzanie,
redaktor naukowy Konrad
Raczkowski

[Wolters Kluwer SA, Warszawa 2014, 932 s.]

Bezpieczeństwo można rozpatrywać w wymiarze globalnym, regionalnym lub krajowym. Od dłuższego czasu bezpieczeństwo postrzegane jest w kontekście procesu jego ekonomizacji, przejawiającej się wzrostem znaczenia czynnika ekonomicznego w zachowaniu bezpieczeństwa. Ekonomizacja oznacza zatem uznanie sfery ekonomicznej za płaszczyznę rywalizacji, wzrostu konkurencji czy zmniejszenia zagrożeń.

Od wydarzeń z 11 września 2001 r. i późniejszych zamachów terrorystycznych w Europie i na świecie bezpieczeństwo stało się priorytetem. W ostatnich dwóch dekadach nasiliły się zagrożenia zarówno w krajowym, jak i międzynarodowym obrocie gospodarczym, związane nie tylko z terroryzmem, ale też z zagrożeniami systemowymi i nieprawidłowościami obrotu gospodarczego, m.in. z uchylaniem się od opodatkowania czy oszustwami podatkowymi, brakiem stabilności finansowej, inercją instytucjonalną, niesprawnością czy nieskutecznością organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, z napływem towarów nielegalnych lub stanowiących nieuczciwą konkurencję, obrotem towarami stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi czy wreszcie zagrażających środowisku naturalnemu. Wymusza to podjęcie określonych działań w skali międzynarodowej, regionalnej i krajowej.

* Doktor nauk ekonomicznych, Wydział Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Tym, a także innym zagadnieniom poświęcona jest publikacja *Bezpieczeństwo ekonomiczne obrotu gospodarczego*, pod redakcją naukową Konrada Raczkowskiego. Stanowi ona jednocześnie bardzo ważny głos w dyskusji dotyczącej bezpieczeństwa. Omawiana publikacja w sposób obszerny i kompleksowy prezentuje teoretyczne i praktyczne zagadnienia związane z bezpieczeństwem obrotu gospodarczego w ramach interdyscyplinarnego powiązania ekonomii, prawa oraz zarządzania, porusza najbardziej aktualne problemy szeroko definiowanego bezpieczeństwa ekonomicznego gospodarstw domowych, przedsiębiorstw, państw, regionów (Unii Europejskiej) i gospodarki globalnej. Monografia została podzielona na cztery bloki tematyczne: bezpieczeństwo ekonomiczne i obrót gospodarczy, gospodarka nieoficjalna i nieprawidłowości w systemie gospodarczym, ryzyko obrotu gospodarczego oraz czynniki stabilizacji i oceny obrotu gospodarczego. Zostały one poprzedzone zwięzłą informacją o autorach oraz wstępem.

Pierwszym obszarem badawczym prezentowanym w publikacji jest bezpieczeństwo ekonomiczne państwa, ze szczególnym uwzględnieniem Polski. Przedstawiono model tetrarchii zarządzania w systemie gospodarczym, dylematy bezpieczeństwa ekonomicznego Polski i próbę ujęcia modelowego tego zagadnienia, a także sposoby zapewnienia bezpieczeństwa państwa. Nie zabrakło również zagadnień związanych z infrastrukturą gospodarczą, bezpieczeństwem finansowym, w tym także zintegrowanych ram nadzoru w ramach unii bankowej w Unii Europejskiej. Przedstawiono także wybrane aspekty zarządzania bezpieczeństwem poboru podatku VAT, wskazano również na potrzebę gruntownej reformy systemu podatku od wartości dodanej w kontekście wzrostu skali wyłudzeń tego podatku i przerzucenia odpowiedzialności za zapłacenie VAT na odbiorcę towaru.

Drugi obszar badawczy stanowi gospodarka nieoficjalna oraz nieprawidłowości w systemie gospodarczym. Sporo uwagi poświęcono wpływowi gospodarki nieobserwowanej na dochody budżetu państwa, konsekwencjom występowania szarej strefy, bankowości równoległej czy wreszcie skali przestępczości zorganizowanej w Polsce. Omówiono także korupcję w wymiarze gospodarczym oraz patologię w procesie zakupowym. Dokonano również charakterystyki inicjatyw unijnych na rzecz zwalczania przestępczości o charakterze ekonomicznym.

Trzecia część monografii dotyczy ryzyka w ogóle i kategorii pokrewnych, takich jak ryzyko handlowe czy walutowe, w szeroko rozumianej działalności gospodarczej, tj. w transakcjach krajowych i międzynarodowych. Dokonano systematyzacji ryzyka oraz ukazano jego ewolucję w gospodarce rynkowej. Zwrócono uwagę na ryzyko walutowe i jego wielopłaszczyznowy charakter. W warunkach liberalizacji handlu międzynarodowego i znoszenia barier w przepływie towarów, kontrola graniczna nie traci na znaczeniu, a jej podstawowym zadaniem pozostaje nadal ochrona rynku wewnętrznego przed napływem towarów niepożądanych. Wszelkie kontrole celne w Unii Europejskiej, z wyjątkiem losowych, są dokonywane na podstawie uprzednio przeprowadzonej analizy ryzyka, mającej na celu rozpoznanie i oszacowanie jego wielkości oraz ustalenie środków niezbędnych do jego ograniczania. Daje to możliwość ukierunkowania kontroli na obszary o wysokim poziomie ryzyka, nie zakłócając przy tym legalnego handlu. Jednocześnie wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań w procesie obsługi celnej przyczynia się do wzrostu konkurencyjności unijnych i krajowych podmiotów gospodarczych realizujących obrót towarowy z zagranicą. W tej

części monografii przedstawiono przesłanki wdrożenia systemu analizy ryzyka w obsłudze celnej i wskazano na istotne korzyści wynikające z realizacji kontroli celnych opartych na takim systemie.

Ostatnia część opracowania zawiera opis czynników stabilizacji i oceny obrotu gospodarczego. Przedstawiono w niej próby stabilizacji otoczenia prawnego działalności gospodarczej, możliwości kreowania, przez organizacje publiczne, zaufania do instytucji finansowych, jak też budowania wiarygodności kontrahentów w świetle ich płynności finansowej czy społecznej odpowiedzialności biznesu. W tej części zaprezentowano również bardzo istotne, zwłaszcza w ostatnich dwóch dekadach, kwestie związane z bezpieczeństwem transakcji elektronicznych i handlu elektronicznego, a także z cyberprzestępstwami. Ponadto przedstawiono praktyczne aspekty ubezpieczenia należności handlowych oraz koordynację polityk unijnych w zakresie eksportu towarów strategicznych. Poruszono także kwestie związane z bezpieczeństwem rynku finansowego w Polsce oraz z zarządzaniem stabilnością finansową w Unii Europejskiej.

Nie sposób omówić szczegółowo tez stawianych w opracowaniach przez poszczególnych autorów, ani też dokonać omówienia ich treści, jednak oceniając całość publikacji należy podkreślić, że jest to interesująca pozycja poświęcona bezpieczeństwu ekonomicznemu obrotu gospodarczego, mająca nie tylko walory poznawcze, ale również praktyczne i utylitarne. Opracowanie ma charakter wielopłaszczyznowy i wieloaspektowy, co stanowi jego główny walor. Jest pierwszą na polskim rynku wydawniczym publikacją przedstawiającą bezpieczeństwo obrotu gospodarczego w wymiarze prawnym, ekonomicznym i z punktu widzenia zarządzania. Ukazuje nie tylko złożone zjawiska i procesy związane z wieloma aspektami bezpieczeństwa zachodzące na poziomie mikroekonomicznym czy z punktu widzenia państwa, ale także na scenie międzynarodowej. Wiele opracowań ma charakter nowatorski, mogą one zatem zainspirować do prowadzenia badań naukowych, ale także być użyteczne dla przedsiębiorców zaangażowanych w wymianę międzynarodową czy stanowić punkt wyjścia dla implementacji przedstawionych w nich rozwiązań w systemie gospodarczym.